

13.1.1 Zajištění PIRLS, TIMSS, PISA a TALIS

PIRLS

Ve školním roce 2019/2020 probíhaly přípravy pilotního sběru dat cyklu **PIRLS 2021**, který představuje již páté konání mezinárodního šetření čtenářské gramotnosti žáků 4. ročníku. Hlavním smyslem každého pilotního sběru je ověřit na menším vzorku škol a žáků nové testové úlohy a vyzkoušet veškeré nezbytné logistické, administrativní a organizační záležitosti spojené s průběhem šetření. Do pilotního šetření se na jaře 2020 mělo zapojit 38 základních škol. Vlivem pandemie covidu-19 a zákazu přítomnosti žáků ve školách byl pilotní sběr dat několik dnů před plánovaným zahájením pozastaven. Na základě konzultací a upřesnění od mezinárodního konsorcia šetření PIRLS proběhne pilotní sběr dat v podzimním termínu 2020 na redukovaném vzorku 10 škol.

Hlavní sběr dat plánovaný na jaro 2021 posunut není, proto v dotčeném období školního roku 2019/2020 probíhaly i přípravné práce k hlavnímu sběru dat.

PIRLS je projektem Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání IEA. První zjišťování výsledků žáků v rámci projektu PIRLS se uskutečnilo v roce 2001. Hlavním cílem šetření je poskytovat tvůrcům vzdělávací politiky, učitelům a dalším odborníkům ve školství informace, které jim mohou pomoci při zvyšování úrovně vědomostí a dovedností žáků ve čtenářské gramotnosti.

TIMSS

V aktuálním cyklu **TIMSS 2019** proběhl hlavní sběr dat v květnu 2019⁵² a v období školního roku 2019/2020 bylo dokončeno vyhodnocování testů. Návazně probíhalo zpracování dat ze všech zemí, nezbytné statistické zpracování a na mezinárodní i národní úrovni byla zahájena příprava zveřejnění. Jednotlivé kroky se řídí harmonogramem stanoveným mezinárodním konsorciem. Zveřejnění mezinárodních i národních výsledků šetření TIMSS 2019 tak proběhne v prosinci roku 2020.

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) je projektem mezinárodní asociace IEA se sídlem v Amsterdamu, která organizuje srovnávací studie v různých oblastech vzdělávání od roku 1959. Projekt TIMSS zjišťuje úroveň vědomostí a dovedností žáků v matematice a v přírodních vědách. Zaměřuje se při tom na věkové kategorie devítiletých a třináctiletých žáků, převážně se jedná o žáky 4. a 8. ročníků povinné školní docházky.

První sběr dat proběhl v roce 1995 a od té doby se pravidelně opakuje ve čtyřletých cyklech. Česká republika se zapojila hned do prvního cyklu projektu v roce 1995 a následně se zúčastnila všech dalších šetření – s výjimkou roku 2003, kdy se uskutečnil třetí cyklus. Máme tak společně s dalšími zeměmi možnost sledovat vývoj v oblasti matematického a přírodovědného vzdělávání za uplynulých dvacet let.

Cílem projektu TIMSS je poskytovat jednotlivým zemím informace podložené kvalitním a pravidelným šetřením, které jim pomohou zlepšovat výuku matematiky a přírodovědných předmětů a zvyšovat tak úroveň vědomostí a dovedností žáků. Každé šetření poskytuje rozsáhlé údaje o rodinném zázemí žáků, o podmínkách vzdělávání ve školách a o průběhu výuky v jednotlivých třídách.

Koncepce sedmého cyklu – šetření TIMSS 2019 – vychází stejně jako v předešlých letech z konsenzu výzkumných pracovníků a odborníků na vzdělávací politiku zastupujících všechny zúčastněné země. Součástí šetření TIMSS 2019 je příprava postupného přechodu od písemného testování k testování elektronickému.

PISA

Zveřejnění zjištění z cyklu **PISA 2018**⁵³ proběhlo v prosinci 2019. Vybraná zjištění PISA 2018 jsou součástí kapitoly Základní vzdělávání. Podrobnější zjištění PISA 2018 (Národní zpráva), informace o průběhu šetření v České republice, znění dotazníků v českém jazyce a Koncepční rámec šetření jsou dostupné na webové stránce České školní inspekce.⁵⁴

Návazně na zveřejnění výsledků byly zahájeny práce na specificky zaměřených národních analýzách a na přípravě publikace, která s využitím uvolněných testových úloh PISA nabídne didaktickou inspiraci k rozvoji čtenářské gramotnosti, včetně mezioborových vazeb s oblastmi matematiky a přírodovědných předmětů.

Ve školním roce 2019/2020 probíhaly přípravy pilotního sběru dat dalšího cyklu PISA. Do pilotního šetření se na jaře 2020 mělo zapojit 53 škol. Vlivem pandemie covidu-19 a zákazu přítomnosti žáků ve školách byl pilotní sběr dat poza-

⁵² Od 6. do 31. května 2019 bylo do hlavního sběru dat TIMSS 2019 zapojeno 210 základních škol, necelých 7 000 žáků a jejich rodičů a 450 učitelů.

⁵³ Hlavní sběr dat PISA 2018 proběhl v České republice od 26. března do 4. května 2018. Bylo do něj zapojeno 330 škol a 7 700 žáků narozených v roce 2002 (vyplnili test a dotazník).

⁵⁴ <https://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PISA>